

หลักสูตรอบรม

การเรียนรู้ประสบการณ์การประยุกต์ใช้แนวพระราชดำริ โครงการร้อยใจรักษ์

หลักสูตรที่ 1 รุ่นที่ 80 วันที่ 5 – 6 สิงหาคม 2562 ผู้เข้าร่วมอบรม 61 คน
จาก อบต.ป่าตึง อําเภอมะจัน จังหวัดเชียงราย

นายนิคม ศิริสิงห์สังข์ชัย ที่ปรึกษาสถาบันส่งเสริม และพัฒนานักกิจกรรมปิดทองหลังพระ สืบสานแนว พระราชดำริ

กล่าวต้อนรับ หน่วยงานราชการอําเภอ ผู้บริหาร
ท้องถิ่น ส.อบต. กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้นำชุมชน จากพื้นที่
อบต.ป่าตึง อ.มะจัน จ.เชียงราย

1. ความเป็นมาของโครงการร้อยใจรักษ์ ซึ่งมูลนิธิ
แม่ฟ้าหลวง ในพระบรมราชูปถัมภ์ เข้ามาดำเนินการ
ในหมู่บ้านห้วยส้าน และหมู่บ้านข้างเคียงที่มีปัญหาเกี่ยวข้องกับยาเสพติด โดยใช้ แนวทางการพัฒนาทางเลือก เพื่อสร้าง
โอกาสในการ ปรับเปลี่ยนชีวิตจากการเกี่ยวข้องกับยาเสพติด
มาเป็นอาชีพ ที่สุจริต

2. ความเป็นมาของหลักสูตรการอบรม รัฐบาลได้
แต่งตั้งคณะกรรมการอํานวยการโครงการร้อยใจรักษ์ โดยมี
รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมเป็น
ประธานคณะกรรมการ มีนโยบายให้ขยายผลโครงการฯ ไปสู่
พื้นที่อําเภอชายแดนใน 4 จังหวัดคือเชียงใหม่ เชียงราย

แม่ฮ่องสอน และพะเยา จำนวน 19 อําเภอและให้สถาบัน
ส่งเสริมและพัฒนานักกิจกรรมปิดทองหลังพระฯ มาจัดการ
อบรมให้

3. สิ่งทีคาดหวังในการอบรม คือ การมีส่วนร่วม
การแลกเปลี่ยน จากทุกคน และการนำไปปรับใช้ในพื้นที่
ของตนเองอย่าง เหมาะสมกับชุมชน และแก้ปัญหาเพื่อ
พัฒนาคุณภาพชีวิต โดยชุมชนเป็นแกนหลักในการ
ดำเนินงาน และท้องถิ่นสนับสนุนงบประมาณ

หลักการพัฒนาทางเลือก ในการดำรงชีวิตที่ยั่งยืน

ฐานการเรียนรู้ 4 ฐาน ในพื้นที่แปลงสาธิต 75 ไร่

ฐานการเรียนรู้ที่ 1 การพัฒนาระบบน้ำ

นายฉัตรชัย คีตอ่วง เจ้าหน้าที่มูลนิธิแม่ฟ้าหลวง
ในพระบรมราชูปถัมภ์ บรรยายโดยมีเนื้อหาสาระสำคัญ
คือ

1. การพัฒนาโดยยึดคนเป็นศูนย์กลาง โดยดูทั้ง
ในเรื่องเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม เพื่อให้โอกาสและ
ทางเลือกที่ดี ให้ชาวบ้านสามารถช่วยเหลือตัวเองและอยู่กับ
ชุมชนได้

2. การพัฒนาตามลำดับขั้น ซึ่งมี 3 ระยะ คือ ขั้น
อยู่รอด ดูจากการมีข้าวกินตลอดปี สามารถเข้าถึงโครงสร้าง
พื้นฐานและไม่สร้างหนี้เพิ่ม ขั้นพอเพียง คือ มีรายได้มั่นคง
สามารถเพิ่มผลผลิตได้ และขั้นยั่งยืน คือ การมีเงินออม มี
การรวมกลุ่มและพึ่งพาตนเองได้

3. การพัฒนาเชิงพื้นที่ คือ การพัฒนาที่ครอบคลุม
ทุกมิติ ตลอดทั้งกระบวนการต้นน้ำ กลางน้ำ ปลายน้ำ
โครงการร้อยใจรักษ์มีการสำรวจข้อมูลจริงร่วมกับ
หน่วยงานต่างๆ การคืนข้อมูล เพื่อให้ชาวบ้านรู้สาเหตุของ
ปัญหาของตนเอง และประเมินความพร้อมของชาวบ้านใน
การลงแรงงาน

4. การวัดผลการพัฒนาที่ชาวบ้านได้อะไร โดยดู
จากผลการพัฒนาเชิงพื้นที่ในแต่ละมิติ ที่ทำให้ผลผลิตของ
ชาวบ้านเพิ่มขึ้นและนำไปสู่การสร้างรายได้ที่เพิ่มขึ้น

เรียนรู้การบริหารจัดการน้ำ การกักเก็บน้ำโดยใช้อ่างพวง
ชอยซีเมนต์ (Soil Cement) การปล่อยลงไปที่แปลงเกษตรด้วย
ระบบกาลักน้ำ การพัฒนาระบบน้ำใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของ
คนในชุมชน มีการประชุม และชาวบ้านต้องลงแรงงานการ
ทำงานบูรณาการร่วมกับหน่วยงานราชการ ท้องที่ ท้องถิ่น โดยที่
โครงการฯ ออกค่าวัสดุอุปกรณ์ให้

คำถามแลกเปลี่ยนระหว่างผู้อบรมและวิทยากร

ถาม : ช่วงฤดูแล้งมีปัญหาเรื่องไฟฟ้าไหม

ตอบ : ที่ผ่านมาระเบียงไฟฟ้าไม่มีปัญหา แต่จะมีปัญหาเรื่องต้น
ไม้หรือกิ่งไม้หล่นทับท่อทำให้ท่อแตก

ถาม : น้ำที่นำมาเติมในอ่างพวงสันเขานำน้ำมาจากแหล่งใด

ตอบ : น้ำมาจากน้ำห้วยข้างหมู่บ้านและน้ำที่ล้นจากแท่งเก็บ
น้ำในหมู่บ้านต่อมารวมกันแล้วต่อท่อเข้ามาเติมในบ่อ

ถาม : ดินที่ใช้สำหรับการสร้างอ่างพวงสันเขา ต้องผสมให้
ละเอียดใช้หรือไม่

ตอบ : ต้องละเอียด ถ้าเป็นเม็ดให้ทำการทุบให้ละเอียด

ฐานการเรียนรู้ 4 ฐาน ในพื้นที่แปลงสาธิต 75 ไร่

ฐานการเรียนรู้ที่ 2 เกษตรพอเพียง

พืชระยะยาวไม้ผล

เรียนรู้การปลูกไม้ผลระยะยาว เช่น เงาะ ทุเรียน ส้ม กาแฟ มะม่วง กล้วย ส้มโอ อาโวคาโด ฯลฯ โดยไล่ระดับตามความต้องการน้ำของพืช และความสูงของพื้นที่ เพื่อแก้ปัญหาผลผลิตของชาวบ้านและสร้างรายได้ เป็นการจัดการแบบองค์รวม แบ่งพื้นที่เป็นป่าอนุรักษ์ ป่าใช้สอย เนินเขา ที่ดอน และที่นา นอกจากนี้ พัฒนา ต่อยอดไม้ผล เดิมในพื้นที่ ได้แก่ พัฒนาคุณภาพมะม่วงน้ำดอกไม้ เพื่อ การส่งออก CP และดอยคำ เป็นแหล่งตลาดรับซื้อผลผลิต และการส่งเสริมปลูกกาแฟโรบัสต้า

คำถามแลกเปลี่ยนระหว่างผู้อบรมและวิทยากร

ถาม : โครงการร้อยใจรักษ์มีการส่งเสริมการปลูกมะม่วง ให้กับคนนอกพื้นที่โครงการหรือไม่

ตอบ : ตอนนี้ยังไม่มี เพราะอยู่ในช่วงส่งเสริมให้กับคนใน พื้นที่โครงการก่อน (4 หมู่บ้านหลัก 20 หมู่บ้านย่อย)

ถาม : ผลผลิตการเกษตรชนิดใดที่สร้างรายได้ให้วิทยากร มากที่สุดหรือประสบความสำเร็จที่สุด

ตอบ : มะม่วงน้ำดอกไม้ มะม่วงมหาชนก

ถาม : การปลูกทุเรียนควรปลูกอย่างไร

ตอบ : การปลูกทุเรียน ในพื้นที่ราบแนะนำให้ปลูกแบบยก แปลง หรือการปลูกแบบยกดิน เพราะทุเรียนเป็นพืชที่ไม่ค่อย ชอบน้ำเยอะ จะทำให้รากเน่า

ฐานการเรียนรู้ที่ 3 ความมั่นคงทางอาหาร ข้าว พืชอายุสั้น 1 ไร่ 1 แสน

การเพิ่มผลผลิตข้าว ข้าวพันธุ์ กข 21 (อีโต้) เป็นพันธุ์ ท้องถิ่น โดยใช้สารชีวภัณฑ์เพื่อเพิ่มผลผลิตข้าว ซึ่งจากเดิมได้ 600 กิโลกรัม/ไร่ เปลี่ยนมาเป็น 800 -1,000 กิโลกรัม/ไร่ มีการทำการเกษตรผสมผสานแบบครบวงจร 1 ไร่ 1 แสน (เป้าหมาย คือ อยากให้คนที่ไม่มีพื้นที่ทำกิน มาทดลองทำ แปลงเกษตรผสมผสานในพื้นที่ 1 ไร่ มีการปรับปรุงดินด้วย การห่มดินและปลูกพืชสลับหมุนเวียนกัน ทั้งพืชระยะสั้น ระยะ ยาว และการทำปุ๋ยคอก)

คำถามแลกเปลี่ยนระหว่างผู้อบรมและวิทยากร

ถาม : การทำสารชีวภัณฑ์ใช้เมล็ดพันธุ์ข้าวสวยหรือข้าวเจ้า

ตอบ : ใช้เมล็ดข้าวเจ้าพันธุ์อีโต้(กข.21)

ฐานการเรียนรู้ 4 ฐาน ในพื้นที่แปลงสาธิต 75 ไร่

คำถามแลกเปลี่ยนระหว่างผู้อบรมและวิทยากร

ถาม : หัวเชื้อ พด. และ EM (พัฒนาที่ดิน) มีความแตกต่างจาก สารชีวภัณฑ์ อย่างไร

ตอบ : ในด้านคุณภาพ มีความแตกต่างกันมาก เพราะในพื้นที่ของเราเคยใช้ พด. และ EM ผลผลิตไม่ค่อยได้คุณภาพเท่าการใช้สารชีวภัณฑ์

ถาม : อัตราในการนำไปใช้ของสารชีวภัณฑ์

ตอบ : หัวเชื้อไตรโคเดอร์มา 1 ก้อน ผสมน้ำ 100 ลิตร เมตาไรเซียม 1 ก้อน ผสมน้ำ 40 ลิตร บิวเวอร์เรีย 1 ก้อน ผสมน้ำ 40 ลิตร

ถาม : สารชีวภัณฑ์ไตรโคเดอร์มา สามารถใช้กับพืชชนิดใดได้บ้าง

ตอบ : สามารถใช้ได้กับพืชทุกชนิด

ถาม : ลิ่นจีหลวงปู่จัน มีลักษณะอย่างไร

ตอบ : เป็นลิ่นจีที่ออกผลผลิตนอกฤดู ทางโครงการฯ อยู่ในระหว่างการทดลองปลูก ลักษณะส่วนใบจะสั้นกว่าลิ่นจีพันธุ์ทั่วไป

ถาม : กล้วยที่ปลูกเป็นสายพันธุ์อะไรบ้าง

ตอบ : กล้วยพันธุ์ปากช่อง1 กล้วยพันธุ์มะลิอ่อน และกล้วยพันธุ์หอมทอง

ถาม : ถ้าหุงข้าวข21 (อีโต) ต้องแช่ก่อนหุงหรือไม่

ตอบ : แช่เหมือนหุงข้าวทั่วไป แต่ต้องหุงหรือนึ่ง 2 รอบ จะทำให้ข้าวนุ่มมากขึ้น

ถาม : การขยายเชื้อหรือการทำเชื้อสารชีวภัณฑ์ ใช้วัสดุอะไรบ้าง

ตอบ : ข้าวเปลือก ข้าวสาร หัวเชื้อ

ฐานการเรียนรู้ที่ 4 การทำปศุสัตว์

การส่งเสริมปศุสัตว์ เริ่มจากการสำรวจความต้องการของชุมชนว่าต้องการเลี้ยงสัตว์ประเภทใด การส่งเสริมประกอบด้วย สนับสนุนพันธุ์สัตว์ให้แก่ชุมชน ได้แก่ ไก่ดำภูพาน เป็ดกากีแคมเบลล์ ส่งเสริมกองทุนอาหารสัตว์ โดยถ่ายทอดความรู้การทำอาหารสัตว์เพื่อลดต้นทุนค่าอาหารกองทุนวัคซีน ให้ชาวบ้านทำวัคซีนเอง เพื่อลดปริมาณการตายของสัตว์

คำถามแลกเปลี่ยนระหว่างผู้อบรมและวิทยากร

ถาม : ทางโครงการมีการแจกพ่อแม่พันธุ์ไก่ดำภูพานให้กับคนนอกพื้นที่ไหม

ตอบ : ตอนนี้ทางโครงการยังไม่มีแจกให้กับคนนอกพื้นที่ แต่สามารถไปติดต่อซื้อกับทางชาวบ้านโดยตรงได้

ถาม : สาเหตุที่ทำให้ไก่ตายมีอะไรบ้าง

ตอบ : เกิดได้จากหลายสาเหตุ มีทั้งโรคระบาด ขาดการทำวัคซีน เชื้อโรคในโรงเรือน ฤดูกาล และการเลี้ยงดู แนะนำให้ทำการฉีดพ่นยาฆ่าเชื้อในโรงเรือน แยกที่ป่วยออกจากสัตว์อื่น และมีการทำวัคซีนให้กับสัตว์ทุกตัว

แลกเปลี่ยนประสบการณ์กับผู้ที่เคยเกี่ยวข้องกับยาเสพติด

นางรัชณี : เป็นชาวบ้านห้วยสำนที่ไม่ได้เกี่ยวข้องกับยาเสพติดทั้งการค้าและเสพ แต่เป็นผู้ใช้เงินที่ได้จากการค้ายาเสพติด ไม่เคยทำงานหาเงินเอง มีญาติพี่น้องและเพื่อนฝูงให้เงินใช้ตลอด ใช้ชีวิตสุขสบาย เมื่อผู้มีอิทธิพลถูกจับตัวไปและโครงการร้อยใจรักษ์เข้ามา เป็นการเปิดโอกาสให้ชาวบ้านมีสิทธิมีเสียงมากขึ้น หมู่บ้านเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น ตอนนี้ทำงานเป็นลูกจ้างโครงการรายวัน ก็ใช้เงินประหยัด แต่ก็ภูมิใจที่หาเงินมาเลี้ยงครอบครัวได้ด้วยตนเอง

นายสองแสง : สาเหตุที่ติดยาเริ่มจากเสพตามพ่อ เคยถูกจับติดคุก 2 ปี 6 เดือน ข้อหาครอบครองยาบ้า 25 เม็ด และเคยฆ่าตัวตายเพราะความกดดันจากพี่น้อง ได้กินยาฆ่าแมลงยาฆ่าหญ้าแต่รอดมาได้ เมื่อโครงการเข้ามาจึงสมัครใจเข้าร่วมโครงการ จุดเปลี่ยนที่อยากจะเลิกจริงเพราะอยากเปลี่ยนแปลงตัวเอง และอยากจะทำความดี ตอนนี้เข้ามาทำงานเป็นลูกจ้างโครงการฯ ชีวิตเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น

นายมานิต : เป็นคนสุพรรณบุรี มาได้ภรรยาหมู่บ้านยะผา สาเหตุที่เสพยา เนื่องจากเครียดกับปัญหาชีวิตตรมเศร้า เข้าร่วมโครงการครั้งแรก โดยได้รับคำแนะนำจากคนรอบข้าง อีกทั้งตนสนใจเข้าอาสาสมัครบำบัด หลังจากเสร็จสิ้นการบำบัดคนในชุมชนให้การต้อนรับอย่างดีมาก วางแผนชีวิตว่าจะสร้างบ้านให้เสร็จและเก็บเงินเพื่ออนาคตของลูก

นายสมบุรณ์ : ติดยาเพราะคบเพื่อนที่ไม่ดี เพื่อนจะไม่ให้เข้ากลุ่มถ้าไม่เสพด้วย เริ่มเสพมาตั้งแต่อายุ 13 เสพกัญชา ผงขาว เคยบำบัดหลายครั้งแต่ก็กลับมาเหมือนเดิม เพราะสภาพแวดล้อมรอบข้างเหมือนเดิม การเข้าร่วมโครงการอาสาทำดี มีพี่ๆ ทหารเป็นผู้ดูแลที่ดี และมีหมอดูแลที่ดี พี่ๆ เพื่อนรอบข้างให้กำลังใจ ปัจจุบันครอบครัวให้อภัย คนรอบข้างให้กำลังใจ และให้ออกาสในการเริ่มต้นชีวิตใหม่

คำถามจากผู้เข้าร่วมจากการแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับผู้ที่เคยเกี่ยวข้องกับยาเสพติด

ถาม : หลังจากที่ยายเล่าดำถูกจับกุม ทรัพย์สินที่ครอบครองได้ถูกหน่วยงานราชการยึดทรัพย์สินหรือไม่

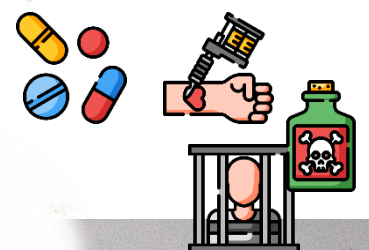
ตอบ : นางรัชณี : ทรัพย์สินต่างๆ ทั้งส่วนของสังหาริมทรัพย์หรือสังหาริมทรัพย์ เช่น ปืนน้ำมัน สวนกาแฟ สวนลั่นจี่ หรือธุรกิจอื่นๆ ขณะนี้ได้ถูกทางราชการยึดทรัพย์สินเป็นที่เรียบร้อยแล้ว

ถาม : ในกรณีที่เยาวชนในพื้นที่เสพยาเสพติด ท่านมีวิธีการหรือมีคำแนะนำแก่เยาวชนกลุ่มนั้นอย่างไร

ตอบ : นายมานิต : เราต้องเริ่มจากการเข้าใจปัญหาของผู้เสพยา ก่อน โดยการเข้าไปพูดคุย ใช้วิธีการใจแลกใจแล้วจึงชักชวนให้ผู้เสพยาเข้าร่วมการบำบัดยาเสพติดด้วยความเต็มใจของผู้เสพเอง

ถาม : ปัจจุบันหน่วยงานราชการเดิมที่เคยได้รับผลประโยชน์จากผู้มีอิทธิพล ยังดำเนินงานในพื้นที่นี้อยู่หรือไม่

ตอบ : นางรัชณี : หลังจากที่ได้โครงการร้อยใจรักษ์ได้เข้ามามีส่วนช่วยในการพัฒนาพื้นที่ หน่วยงานราชการที่เคยได้รับผลประโยชน์จากผู้มีอิทธิพลได้ถูกสอบสวนและปรับย้ายพื้นที่เป็นที่เรียบร้อยแล้ว

บทบาทของภาคราชการกับการดำเนินการโครงการร้อยใจรักษ์

นายไมตรี ดวงใจ ปลัดอำเภอแม่เมาะ และนายสุรัตน์ สุธาศิริวงศ์ ผู้ใหญ่บ้านบ้านเมืองงามใต้ ก่อนมีโครงการฯ มาในพื้นที่ในชุมชนมีปัญหากลุ่มผู้มีอิทธิพลและยาเสพติด อยู่ในระดับรุนแรงทำให้คนในชุมชนเกิดความเดือนร้อนในการใช้ชีวิตมาก หลังจากโครงการเข้ามาดำเนินการมีหน่วยงานต่าง ๆ เข้ามาเป็นจำนวนมากทั้งส่วนราชการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้าร่วมเป็นจำนวนมากและได้จัดประชุมเพื่อหาความร่วมมือในการดำเนินการ ซึ่งมีชาวบ้านเข้าร่วมมากกว่า 80% และที่ประชุมเห็นด้วยที่จะเข้าร่วมโครงการร้อยใจรักษ์ทั้งหมด ในการดำเนินการช่วงแรกมีบ้านห้วยสำน หมู่ที่ 10 เข้าร่วมโครงการต่อมามีการดำเนินการต่ออีก 3 หมู่บ้านและเข้าร่วมการพัฒนาโครงการเป็นต้นแบบการพัฒนาาร่วมกัน

ในช่วงขั้นแรกของการดำเนินการคือศึกษาพื้นที่สำรวจข้อมูลเศรษฐกิจสังคม หลังจากนั้นได้รวบรวมข้อมูลแล้วคืนข้อมูลให้แก่ชุมชน ได้จัดกระบวนการในการค้นหาปัญหาที่ต้องการให้มีการแก้ไขอย่างเร่งด่วน โดยการประชุมซึ่งในเวทีการประชุมได้มีหลายหน่วยงานเข้าร่วมรับฟัง และได้เสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาจากการจัดเวทีประชุมทำให้ได้แนวทางในการแก้ไข ดังนี้ ปัญหาความเป็นอยู่ ปัญหาอาชีพ และปัญหาสุขภาพ หลังจากรับทราบปัญหาแล้วหน่วยงานปกครองท้องถิ่น

เจ้าหน้าที่ตำรวจได้ดำเนินการประชุมจัดทำกฎระเบียบหมู่บ้านเพื่อการบังคับใช้ในหมู่บ้านให้สำเร็จ โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมและได้ดูแลกันเอง

การดำเนินโครงการอาสาทำดี เป็นการให้โอกาสของโครงการร้อยใจรักษ์ เป็นกระบวนการนำผู้เสพเข้ารับการบำบัดยาเสพติดควบคู่ไปกับการฝึกทักษะ ฝึกอาชีพ

ทั้งนี้ การดำเนินโครงการขยายผลแหล่งน้ำไปในหมู่บ้านเครือข่ายพื้นที่ข้างเคียงโครงการฯ ได้นำต้นแบบการพัฒนาของโครงการฯ ทั้ง 4 หมู่บ้านหลัก 20 หมู่บ้านย่อยนำไปปรับใช้ในการพัฒนาแหล่งน้ำในพื้นที่ ซึ่งในปัจจุบันโครงการฯ ได้มีการขยายผลแหล่งน้ำจำนวน 11 หมู่บ้านแล้ว

ประเด็นจากผู้เข้าร่วมการแลกเปลี่ยนภาคราชการกับการดำเนินการโครงการร้อยใจรักษ์

นายไมตรี ดวงใจ ปลัดอำเภอแม่เมาะ : สถานการณ์ยาเสพติดที่ ต.ป่าตึง อ.แม่จัน จ.เชียงราย เป็นอย่างไรบ้าง?

นายสง่า คำซอน กำนันตำบลป่าตึง : ตำบลป่าตึงเป็นพื้นที่คล้ายกับพื้นที่โครงการร้อยใจรักษ์ เป็นเขตพื้นที่ชายแดน มีปัญหายาเสพติด แต่ไม่สามารถรู้ถึงผู้ค้าได้ การดำเนินการป้องกันและปราบปรามนั้น ทุกส่วนราชการบูรณาการการทำงานร่วมกัน โดยการตั้งด่านจุดตรวจปัสสาวะ และนำผู้เสพเข้ารับการบำบัด

สรุปกิจกรรมและมอบการบ้าน

นายนิคม ศิริสิงห์สังชัย ที่ปรึกษาสถาบันส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมปิดทองหลังพระฯ ได้มอบการบ้าน กล่าวสรุปกิจกรรม และมอบการบ้าน

กล่าวสรุป กิจกรรมการอบรมและแนวทางการดำเนินงานการพัฒนาโครงการร้อยใจรักษ์ บ้านห้วยสำน คือ การพัฒนาให้คนมีโอกาส สร้างทางเลือกให้กับคนในพื้นที่ เพื่อไม่ให้เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด การพัฒนาโครงการฯ เข้าไปพัฒนาในทุกๆ ด้านเน้นการพัฒนาแบบองค์รวมให้ครอบคลุมทุกมิติ ในระยะแรกของการ พัฒนา เริ่มจากการศึกษาบริบทพื้นที่ ศึกษาภูมิสังคมให้เข้าใจพื้นที่อย่างถ่องแท้ก่อน หลังจากนั้น จึงเข้าสู่กระบวนการคืนข้อมูล เพื่อให้เกิดการ **ระเบิดจากข้างใน** ให้ตระหนักถึงปัญหาแล้วจึงพัฒนาร่วมกัน ในระดับท้องถิ่น ท้องถิ่น หน่วยงานราชการ ที่สำคัญ คนในชุมชนต้องร่วม ออกแรง ด้วยในทุกกระบวนการ เพื่อสร้างความเป็นเจ้าของให้เกิดขึ้น ตลอดโครงการฯ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งที่จะนำไปสู่การบริหาร จัดการดูแลไปสู่ความยั่งยืนต่อไป

ได้มอบการบ้านให้ผู้เข้ารับการอบรม 2 ข้อ คือ

1) ให้คัดเลือกผู้เข้าอบรมที่มาในรุ่นนี้ให้เหลือ 20 คน เพื่อมาฝึกปฏิบัติในหลักสูตรที่ 2 ระยะเวลา 5 วัน 4 คืน

2) ผู้เข้าอบรมกลับไปปรึกษาหารือเพื่อเสนอโครงการแก้ไข ปัญหาความต้องการของหมู่บ้านชุมชน

โดยมีหลักเกณฑ์คือ

1) เป็นโครงการที่ต้องแก้ไขปัญหามหาชน ของท่าน โดยผ่านการเห็นชอบจากประชาคมหมู่บ้าน

2) ประชาชนมีส่วนร่วมในด้านแรงงาน อาหาร ระหว่างปฏิบัติงาน หรือการมีส่วนร่วมอื่นๆ

3) สถาบันส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมปิดทองหลังพระฯ จะมิงงบประมาณสมทบให้กับโครงการบางส่วน โดย งบประมาณหลักจะต้องมาจากองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น

สรุปกิจกรรมการอบรม

สิ่งที่ผู้เข้ารับการอบรมได้เรียนรู้ คือ กระบวนการที่ เน้นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน การเรียนรู้ประสบการณ์ งานพัฒนา 4 ฐาน ซึ่งหัวใจสำคัญ คือ การพัฒนาระบบน้ำ และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เรื่องประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดในพื้นที่ ทำให้เห็นได้ว่า หากไม่แก้ไขเรื่องเหล่านี้ ก็จะไม่สามารถพัฒนาได้ เมื่อท่านกลับไปแล้วขอให้ทบทวนขั้นตอน **“เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา”** ซึ่งหลักสูตรนี้ได้เรียนรู้แค่เข้าใจต่อไปจะเป็นกระบวนการเข้าถึง ซึ่งอยู่ในหลักสูตรที่สอง ท่าน ต้องกลับไปดูข้อมูลในพื้นที่และมาฝึกปฏิบัติ เพื่อนำไปสู่การเสนอโครงการต่อไป

สิ่งที่ได้เรียนรู้ และการนำไปปรับใช้ในพื้นที่จากการอบรม

สิ่งที่ได้เรียนรู้

1. การจัดสรรพื้นที่แบ่งออกเป็น 4 ประเภท คือ ป่าใช้สอย การปลูกป่าไผ่ เพื่อการฟื้นฟูป่าต้นน้ำ, ที่เนินเขา การปลูกไม้ผลเศรษฐกิจ, ที่ดอน การปลูกพืชผสมผสาน และการใช้พลังงานแสงอาทิตย์ และ ที่นา การปลูกข้าวและพืชหลังนา
2. การตั้งมาตรฐานดูแลรักษาป่า โดยให้ค่าบำรุงรักษาป่าที่ไร่ละ 10 บาท แต่หากมีกรณีไฟไหม้ในพื้นที่ป่า จะถูกปรับในอัตราไร่ละ 500 บาท
3. การผลิตมะม่วงที่ผ่านมาตรฐานการรองรับ GAP
4. การตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชน เพื่อช่วยเหลือกันภายในกลุ่มด้านการผลิต รวมถึงการต่อรองราคาผลผลิตกับพ่อค้าคนกลาง
5. การแลกเปลี่ยนเรียนรู้การเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร
6. การปลูกไม้ดอก เพื่อการปรับปรุงภูมิทัศน์เพื่อการท่องเที่ยว และการใช้พื้นที่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด เช่น การปลูกเหลืองอินเดีย จั๋งดอกแดง หางนกยูง เป็นต้น
7. การจัดตั้งกองทุนพันธุ์สัตว์, ยา/วัคซีน, อาหาร และ สนับสนุนวัสดุอุปกรณ์สำหรับคนยากจน
8. การปลูกหญ้าเนเปียร์ 2 สายพันธุ์ คือ พันธุ์ปากช่อง มีโปรตีน 8% ขยายพันธุ์เร็ว และ หญ้าเนเปียร์หวาน อิสราเอล มีโปรตีน 12% แต่มีการขยายพันธุ์ช้า
9. อาหารลดต้นทุนสำหรับสุกร ใช้สูตรต้นกล้วยหมัก
10. อาหารลดต้นทุนสำหรับเป็ด/ไก่ ใช้สูตรหญ้าเนเปียร์สับผสมกับหัวอาหาร ในอัตราส่วน 30 : 70
11. การเลี้ยงไก่ดำพันธุ์ภูพาน 3 สายพันธุ์ โดยที่ภูพาน 1 ขนสีดำ, ภูพาน 2 ขนสีขาว และภูพาน 3 ขนสีทอง
12. การเลี้ยงเป็ดไข่กากีแคมเบล มีอัตราการไข่โต อยู่ที่ 280 ฟอง/ตัว/ปี
13. การเลี้ยงเปิดเทศบาลบุรี และเปิดเนื้อพันธุ์อู้อีเลี้ยง
14. การไหลของน้ำจากที่สูงลงสู่ที่ต่ำ โดยใช้ระบบกาลักน้ำ
15. การจัดตั้งทีมอาสาปศุสัตว์เคลื่อนที่ เพื่อลดอัตราการตาย และสนับสนุนการเลี้ยงปศุสัตว์ในพื้นที่

16. การสนับสนุนการให้น้ำเชื้อโค/กระบือ เพื่อลดปริมาณของสัตว์เลื้อยคลาน
17. การจัดตั้งทีมอาสาปศุสัตว์เคลื่อนที่ เพื่อลดอัตราการตายและสนับสนุนการเลี้ยงปศุสัตว์ในพื้นที่
18. การสำรวจแหล่งน้ำ เพื่อหาแหล่งต้นน้ำที่แท้จริงในการใช้ประโยชน์ในพื้นที่
19. การเรียนรู้มาตรการการจัดการน้ำในชุมชน โดยการติดมิเตอร์ คิดที่อัตรามิเตอร์ละ 3 บาท/หน่วย
20. การจัดตั้งคณะกรรมการดูแลน้ำในหมู่บ้าน เพื่อการดูแลและการจัดการระบบน้ำ
21. การใช้ขี้พืชมัก เป็นแหล่งตอนในการเลี้ยงปลา
22. การลดต้นทุนและการเพิ่มคุณภาพผลผลิตในแปลงนา
23. การใช้สารชีวภัณฑ์ และปุ๋ยหมักชีวภาพทดแทนสารเคมีในแปลงการเกษตร
24. การใช้แรงงานคนชุดอ่างพวงในพื้นที่ เพื่อให้ชาวบ้านมีส่วนร่วมในการแสดงความเป็นเจ้าของ และการกระจายรายได้ให้กับชาวบ้านในพื้นที่
25. อ่างพวงสันเขา สามารถนำไปปรับใช้ในการเกษตร และกักเก็บน้ำไว้ในฤดูแล้งได้

แนวทางการนำไปปรับใช้ในพื้นที่

1. การนำกฎระเบียบการดูแลรักษาพื้นที่ป่า ไปปรับใช้ในพื้นที่
2. การนำวิธีการปลูกพืชหมุนเวียน ทดแทนการปลูกนาปรัง เพื่อลดปริมาณการใช้น้ำในการเกษตร
3. การนำสูตรอาหารลดต้นทุนไปปรับใช้ เพื่อลดต้นทุนการผลิตสัตว์ในพื้นที่
4. การส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรด้านปศุสัตว์ในพื้นที่
5. การหาแหล่งน้ำที่ยั่งยืน
6. การจัดตั้งมาตรการการดูแลน้ำ และกองทุนน้ำในหมู่บ้าน
7. การขยายผลความรู้ที่ได้รับจากการอบรมไปเผยแพร่ให้กับชาวบ้านในพื้นที่

ตัวแทนผู้นำชุมชน สะท้อนปัญหาที่ต้องการแก้ไขเร่งด่วนในชุมชน

องค์การบริหารส่วนตำบลป่าตึง อ.แม่จัน จ.เชียงราย

โดย นายทรงพล ชีวินมหาชัย นายกองค์การบริหารส่วนตำบลป่าตึง

ปัญหาเรื่องน้ำอุปโภคบริโภค และด้านการเกษตร

- หมู่ที่ 1 บ้านป่าบง ต้องการขยายประปาหมู่บ้านไปยังหมู่บ้านบริวารป่าบงใหม่
- หมู่ที่ 3 บ้านท่าตันแพน การน้ำอุปโภคบริโภคไม่เพียงพอต่อความต้องการเนื่องจากจำนวนครัวเรือนเพิ่มขึ้น ประสบปัญหาน้ำเป็นสนิมไม่สะอาด น้ำในการทำเกษตรไม่เพียงพอ เพราะอยู่ปลายน้ำ ลำเหมืองตื้นเขิน
- หมู่ที่ 4 บ้านถ้ำ น้ำในการอุปโภคบริโภคเป็นสนิมเหล็ก และประปาหมู่บ้านไม่เพียงพอต่อความต้องการ
- หมู่ที่ 5 บ้านเฟือง ต้องการทำฝายกักเก็บน้ำ และระบบท่อส่งน้ำเข้าสู่หมู่บ้านและพื้นที่ทำการเกษตร เพื่อใช้อุปโภคบริโภคและทำการเกษตร
- หมู่ที่ 7 บ้านป่าตึง ต้องการทำฝายชะลอน้ำ (ฝายมีชีวิต) เหนือแหล่งต้นน้ำ เพื่อใช้อุปโภคบริโภคและทำการเกษตร
- หมู่ที่ 10 บ้านสันโค้ง ขาดน้ำอุปโภคบริโภคในช่วงหน้าแล้ง ต้องการซ่อมแซมฝายเดิมที่ชำรุดเสียหาย จำนวน 15 ฝาย (ฝายแม้ว)
- หมู่ที่ 11 บ้านโป่งน้ำร้อน ต้องการปรับปรุงอ่างเก็บน้ำประปาภูเขา เกิดการชำรุด เนื่องจากใช้งานมานาน
- หมู่ที่ 19 บ้านสันติสุข ต้องการสร้างฝายและระบบท่อส่งน้ำ ระยะทาง 16 กิโลเมตร ซึ่งผู้ที่ได้รับประโยชน์ทั้ง 4 หมู่บ้าน คือ บ้านสันติสุข บ้านรวมใจ บ้านกิวสะโต และบ้านหล่อชา จำนวน 230 ครัวเรือน

การประเมินความพึงพอใจ รุ่นที่ 80 อบต.ป่าตึง อ.แม่จัน จ.เชียงราย

ประเด็นประเมิน	ดี	ปานกลาง	ปรับปรุง	ไม่ตอบ
เนื้อหาสาระวิชาเรียนในภาพรวม	95.00		-	-
ระยะเวลาตลอดหลักสูตร	91.67	8.33	-	-
ระยะเวลาในการเข้าฐานภาคปฏิบัติ	86.67	13.33	-	-
การเสวนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้	78.33	21.67	-	-
วิทยากรมีความรู้	93.33	6.67	-	-
สถานที่อบรม	85.00	15.00	-	-
สถานที่พัก	85.00	15.00	-	-
อาหารและเครื่องดื่ม	93.33	6.67	-	-

หมายเหตุ : มีผู้ส่งแบบประเมิน 60 คน จาก 61 คน